

Sektionen för hälso- och sjukvård
Kajsa Jansson

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

En förändrad abortlag (SOU 2025:10)

Allmänna synpunkter

SKR delar utredningens grundläggande ställningstagande att rätten till en säker och tillgänglig abortvård är centralt för att värna mänskliga rättigheter, jämställdhet och individens självbestämmande.

Vidare instämmer vi i utredningens huvudförslag att abort ska få genomföras utanför en sjukvårdsinrättning och ser att det kommer att leda till större frihet och flexibilitet för de vårdsökande. Att barnmorskor ges ett utökat ansvar för abortprocessen är också naturligt och följer den praxis som redan råder i verksamheterna. SKR stödjer att Socialstyrelsen och Läkemedelsverket får i uppdrag att utreda barnmorskors forskrivningsrätt vid abort istället för att fortsätta använda generella direktiv.

Förslagen om att abort ska tillhandahållas av verksamheter särskilt anpassade för ändamålet och att alla verksamheter ska ha tillgång till läkare med rätt kompetens är avgörande för att patientsäkerhet och kvalitet inte ska påverkas negativt.

Vid införande av hemabort är det särskilt viktigt att säkra den abortsökandes rätt att välja om aborten ska göras på en vårdinrättning eller i hemmet.

SKR välkomnar även att rätten till abort tydliggörs i lagen, liksom hälso- och sjukvårdens ansvar för aborter och att de ska tillhandahållas skyndsamt.

Avsnitt 8.5 Alla verksamheter som tillhandahåller abort ska vara anmälningspliktiga

SKR har i en hemställan till regeringen föreslagit att en utredning tillsätts för att överväga om tillståndsplikt bör införas för de verksamheter som bedrivs inom ramen för hälso- och sjukvård samt att ett sådan tillstånd bör innefatta krav på ägar- och ledningsprövning utifrån såväl kompetens som lämplighet.

Regeringen presenterade nyligen direktivet ”Insatser för att stärka patientsäkerheten och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården” (dir 2025:41) som bland annat ska se över frågan om tillståndsplikt. I direktivet framhålls att abortverksamhet är en av ett fåtal verksamheter inom hälso- och sjukvården där tillstånd idag krävs.

Abortutredningens förslag, att det särskilda godkännande som krävs för andra verksamheter än allmänna sjukhus ska utgå ur abortlagen, bör ställas i relation till utredningen om välfärdsbrotts arbete och eventuellt kommande förslag om tillståndsplikt.

Avsnitt 9.2 Förskrivning av läkemedel för abort kan bli tillåten men bör ske restriktivt

SKR anser att utdelning av läkemedel bör fortsätta att vara regel, även om förskrivning kan komma att ske.

Ur patientsäkerhetssynpunkt är förskrivning av för stora förpackningar och för många tabletter en stor risk. Tillgång till högre doser än vad som krävs för att göra abort i enlighet med lagen kan även möjliggöra abort senare än vad lagen tillåter. Förskrivning av opioider för smärtlindring är särskilt problematiskt på grund av beroendeproblematik. Kassation är förstås inte heller önskvärt ur vare sig ett ekonomiskt eller miljömässigt perspektiv.

Vid förskrivning skulle läkemedlen inte heller ingå i läkemedelsförmånen, utan ha fri prissättning på apoteken. För att behålla kostnadsfrihet för kvinnan måste regionerna använda sig av undantagshantering.

Avsnitt 9.3 Abortlagstiftningen kommer att möjliggöra handläggning av aborter via telemedicin

Det finns risker med en helt digital abortprocess som är viktiga att utreda och fördjupa sig i, till exempel att graviditeten inte fastställs liksom dess längd. Att tillgången till stöd, rådgivning och preventivmedelsförskrivning inte försämras vid en helt digital vård är också viktigt att säkra. Med anledning av detta välkomnar SKR utredningens förslag att avsätta medel som regionerna kan ansöka från för att utveckla och utvärdera modeller kring digitala vårdformer.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande